

Fjæreplytt på Svalbard

Fjæreplytten (*Calidris maritima*) er en liten hardhaus som kan påtreffes over hele Svalbard, og er den mest tallrike av vadefuglartene. Arten hekker spredt inne på tundraen, men samles i store flokker langs kystene før og etter hekkeperioden.

Som hos flere andre vadefuglarter er det hannen som tar seg av ungepasset etter at begge kjønnene har delt på rugingen av eggene.

I Adventdeltaet ved Longyearbyen samles store fjæreplyttflokker vår og høst. De utnytter næringen på mudderflatene som eksponeres i hver fjæreperiode.

Fjæreplytten hekker i Nordøst-Canada, på Grønland, Island, Svalbard, i den nordlige delen av Skandinavia, samt i den vestlige delen av russisk Arktis.

På Svalbard forekommer arten over hele øygruppa, og er den vanligste av vadefuglartene. Antall hekkende par er anslått til mellom 4000 og 10 000 par, men estimatet er usikkert da ingen systematisk opptelling er foretatt. Den europeiske bestanden er anslått til ca. 75 000 par.

Utseende

Fjæreplytten er en liten vadefugl med relativt tykk kropp og korte, gulgrønne bein og et relativt langt framoverbøyd nebb. Kjønnene er like, men hunnen er noe større enn hannen. Oversiden er grå/brun og hvit-spraglet, mens undersiden er lysere med mørke flekker. I flukt kan sees et smalt og utydelig lyst vingebånd, mens fuglen virker relativt mørk. Vinter- og ungfugl drakten er jevnere mørkegrå.

Fjæreplytten har et fluktspill hvor et "krytti-kritti-kri-kri-krii" kan høres. Ofte høres også et kort "plytt" som henspeiler på artsnavnet.

Hekkebiologi og næring

Fjæreplyttene hekker parvis inne på tørre tundraområder, ofte langt fra kysten, over hele Svalbard. Reiret plasseres i åpent terreng, men er likevel ofte godt kamuflert blant vegetasjonen. Fire egg legges i juni, og ruges av begge kjønn. Etter klekkingen forlater hunnen området og starter på høsttrekket. Hannen blir igjen og tar seg av ungene inntil de blir selvstendige og flygedyktige.

I hekkesesongen består dietten av små krepsdyr, insekter, edderkopper og spretthaler. Utenom hekketiden er føden primært marin med hovedvekt på små snegler, krepsdyr og alger som de finner på fjære sjø langs kysten.

Vandringer

Etter hekkeperioden samles fjæreplyttene i flokker langs kysten. I slutten av august starter trekket sørover som kan

vare helt ut til oktober. Ungfuglene trekker sørover først. Viktige overvintringsområder er sannsynligvis langs deler av norskekysten og kystene rundt Nordsjøen.

Vårtrekket fra vinterområdene starter sannsynligvis sent i mai og tidlig i juni. I 2012 ble det registrert en fjæreplytt som fløy fra Nederland til Svalbard i løpet av seks døgn. Fuglen hadde i gjennomsnitt fløyet 470 kilometer pr. døgn da den ankom Longyearbyen 7. juni.

Siden 2003 er det ringmerket ca. 4700 fjæreplytter i Adventdeltaet og på Sørkappøya i regi av Longyearbyen Feltbiologiske Forening (LoFF). Av disse er 3500 påsatt fargede flaggringer med individuelle koder. Disse merkingene har totalt gitt mange kontroller som er vist på kartet til høyre.

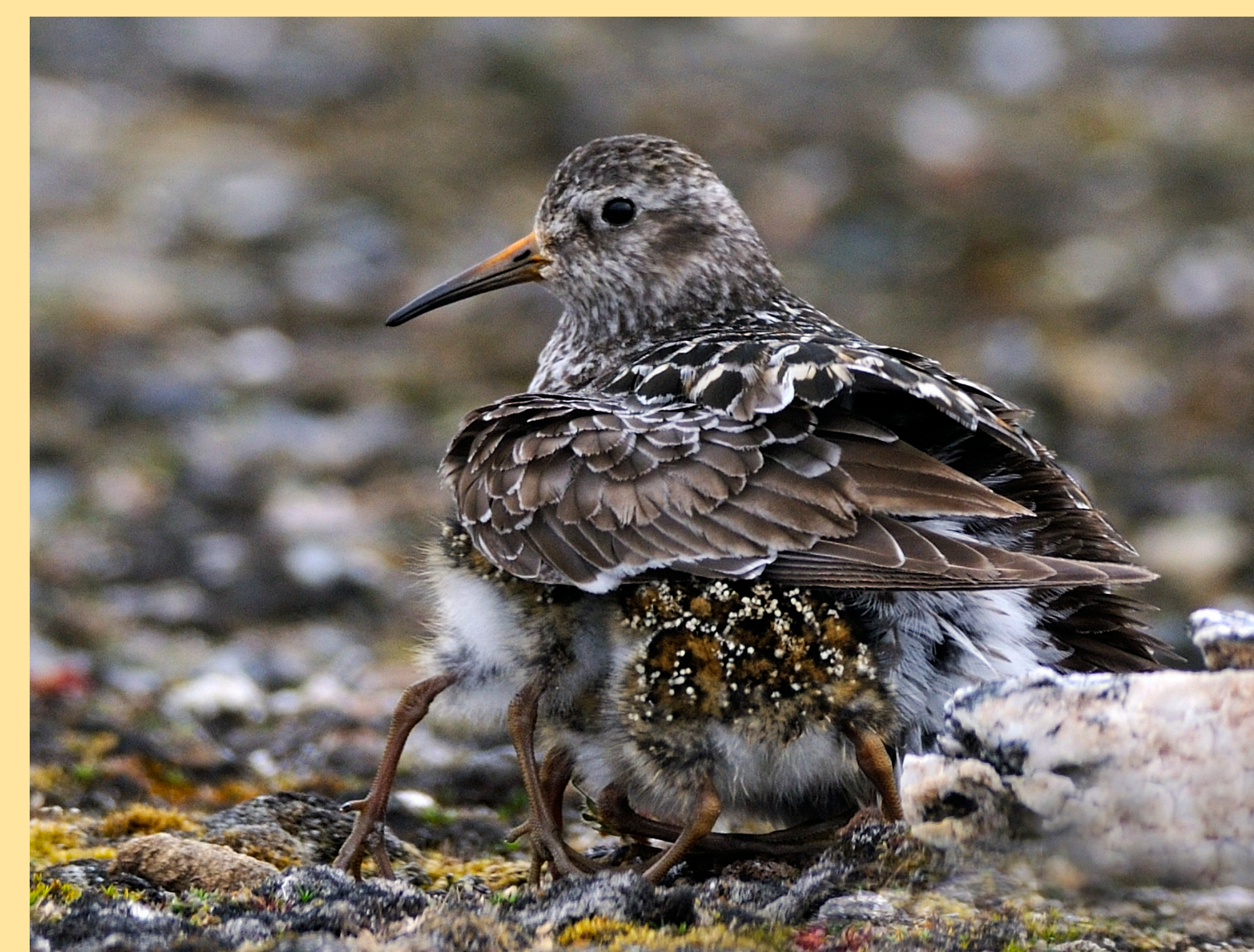
Trusler

Det er ikke kjent om fjæreplytten er utsatt for noen alvorlige trusler på Svalbard eller i overvintringsområdene. Bestanden synes stabil, selv om det ikke foretas noen systematisk overvåking.

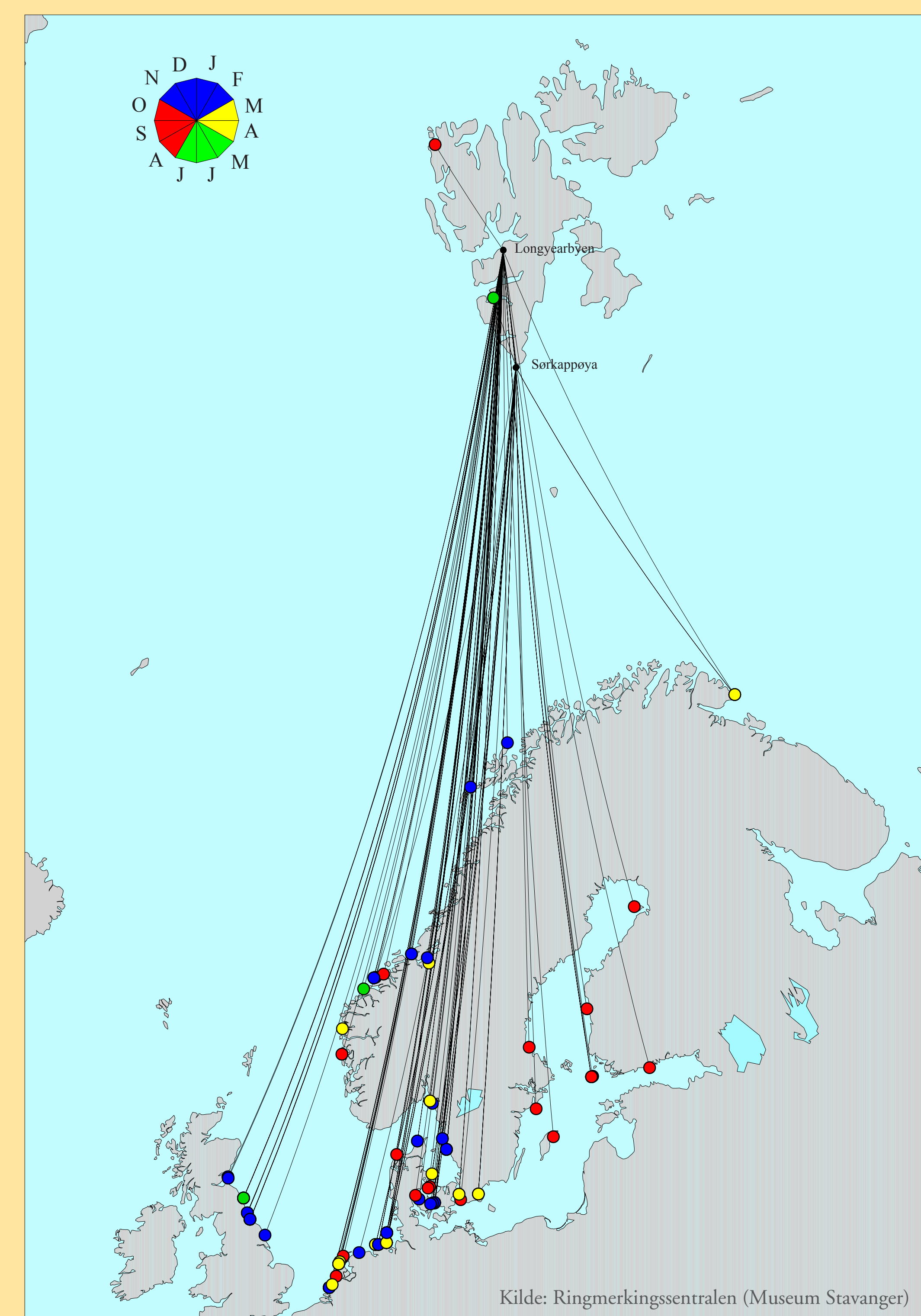
Forekomst ved Longyearbyen

Fjæreplytten er en vanlig art i områdene rundt Longyearbyen, både i trekkperiodene vår og høst, samt i hekkesesongen. Det er mange hekkende par i dalene som ligger rundt Longyearbyen, og Adventdalen er for eksempel et viktig hekkeområde.

Både vår og høst er Adventdeltaet en viktig rasteplass for fjæreplytt. Om våren kan det være opptil 2000 fjæreplytter samtidig i dette området på fjære sjø, og på høsten opptil 1000. I floperioden trekker de vekk og hviler gjerne i flokker før de igjen samles på fjæra for matsøk i neste fjæreperiode. Under vårtrekket registreres de høyeste antallene i juni, mens under høsttrekket er flest fjæreplytter registrert i september. Under høsttrekket trekker ungfuglene først, mens de voksne fuglene kommer noe senere. Om høsten er ungfuglene desidert i flertall i Adventdeltaet. Trekkperioden kan vare helt ut i november,

Fjæreplytthannen tar hånd om ungene

På Svalbard, nærmere bestemt på Sørkappøya og i Adventdeltaet ved Longyearbyen, har Longyearbyen Feltbiologiske Forening (LoFF) foretatt ringmerking av fjæreplytt i trekkperiodene. Mange av disse fuglene ble i tillegg til metallringen påsatt en flaggring av plast. Slike ringer er det langt lettere å oppdage enn metallringen, og dette har medført en høyere gjenfunnsrate enn kun for metallringer.

Figuren viser gjenfunn av fjæreplytter ringmerket på Sørkappøya og ved Longyearbyen. Resultatene viser at fjæreplyttene fra Svalbard sprer seg over et stort område. Viktige overvintringsområder (blå sirkler) er sannsynligvis langs norskekysten og rundt kystene av Nordsjøen. Inne i Østersjøen og Bottenviken er det kun registreringer fra høsttrekket (rød sirkler), og dette kan tyde på en østlig trekkkorridor fra Svalbard.